

Pravomoc a příslušnost soudu

Ustanovení nařízení Brusel I, včetně čl. 16 odst. 2, použijí i na takové případy, kdy soudy nejsou schopny určit aktuální bydliště žalovaného a nemají průkazné indicie umožňující dospět k závěru, že žalovaný má bydliště mimo území Evropské unie. Pokud žalovaný (spotřebitel) své poslední známé bydliště opustil dříve, než na něj byla podána žaloba, a neinformoval svého smluvního partnera o adrese svého nového bydliště, pravomoc rozhodnout o žalobě směřující proti spotřebiteli mají podle SDEU soudy členského státu, na jehož území se nacházelo poslední známé bydliště spotřebitele.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Nd 25/2014, ze dne 25.6.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně CP Inkaso, s. r. o., se sídlem v P., zastoupené Mgr. L.T., advokátkou se sídlem v P., proti žalovanému Q, D. M., t. č. neznámého pobytu, o zaplacení částky 83.574,68 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Kroměříži pod sp. zn. 16 C 319/2013, o návrhu na určení místní příslušnosti tak, že věc vedenou u Okresního soudu v Kroměříži pod sp. zn. 16 C 319/2013 projedná a rozhodne Okresní soud v Kroměříži.

Z odůvodnění:

U Okresního soudu v Kroměříži bylo pod sp. zn. EPR 47789/2012 zahájeno řízení o návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu o zaplacení částky 83.574,68 Kč s příslušenstvím. Okresní soud v Kroměříži vyslovil usnesením ze dne 6. 11. 2012, č. j. EPR 47789/2012 - 6, svou místní nepřislušnost a věc po právní moci uvedeného usnesení postoupil Okresnímu soudu ve Zlíně. Okresní soud ve Zlíně dne 15. 4. 2013 vyslovil nesouhlas s postoupením věci a předložil věc Krajskému soudu v Brně k rozhodnutí o důvodnosti svého nesouhlasu. Ten o věci rozhodl usnesením ze dne 3. 10. 2013, č. j. 27 Nc 78/2013 - 80, tak, že nesouhlas Okresního soudu ve Zlíně s postoupením věci je důvodný. Okresní soud v Kroměříži věc dne 15. 1. 2014 předložil Nejvyššímu soudu k rozhodnutí podle ustanovení § 11 odst. 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, (dále jen „o. s. ř.“), za účelem určení, který soud České republiky věc projedná a rozhodne.

S ohledem na cizí prvek v řízení (žalovaný je státní příslušník Vietnamské socialistické republiky) Nejvyšší soud nejprve zkoumal, zda je dána pravomoc soudů České republiky ve věci rozhodnout.

Při zkoumání podmínek pravomoci Nejvyšší soud nejprve postupoval podle ustanovení § 2 zákona č. [97/1963](#) Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, které říká, že ustanovení tohoto zákona se použije, jen pokud nestanoví něco jiného mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. Učinil tak proto, že v úvahu přichází aplikace dvoustranné smlouvy vážící Českou republiku a Vietnamskou socialistickou republiku, která má aplikační přednost nejen před pravidly mezinárodního práva procesního, obsaženými v českém právu, ale podle čl. 351 Smlouvy o fungování Evropské unie i před pravidly mezinárodní příslušnosti obsaženými v právu unijním.

Pravomoc soudů v této věci však není dvoustrannou mezinárodní smlouvou řešena (srov. Smlouvu mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, uveřejněnou vyhláškou ministra zahraničních věcí č. [98/1984](#) Sb., jejímž nástupnickým státem je Česká republika).

Před aplikováním zákona o mezinárodním právu soukromém je dále třeba přihlídnout k úpravě

obsažené v normách práva Evropské unie, které mají aplikační přednost před právem členských států.

Podle čl. 15 odst. 1 nařízení Rady (ES) ze dne 22. 12. 2000, č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, (dále jen „nařízení Brusel I“) ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu (čl. 15 - 17 nařízení Brusel I, poznámka Nejvyššího soudu), aniž jsou dotčeny článek 4 a čl. 5 bod 5,

- a) jedná-li se o koupi movitých věcí na splátky;
- b) jedná-li se o půjčku návratnou ve splátkách nebo o jiný úvěrový obchod určený k financování koupě takových movitých věcí nebo
- c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.

Podle čl. 16 odst. 2 nařízení Brusel I může smluvní partner podat žalobu proti spotřebiteli pouze u soudů členského státu, na jehož území má spotřebitel bydliště.

Podle čl. 59 nařízení Brusel I použije soud pro posouzení, zda má strana řízení bydliště na území členského státu, u jehož soudů byl podán návrh, své právo. Nemá-li strana řízení bydliště v členském státě, u jehož soudů byl návrh podán, použije soud pro posouzení, zda má strana řízení bydliště v jiném členském státě, právo tohoto členského státu.

Žalovaný byl podle žalobkyní předložených listin stranou smlouvy o úvěru. Žalovaný smlouvu uzavřel jako spotřebitel, ze smlouvy neplyne, že by byla uzavřena pro účel, který by se týkal profesionální nebo podnikatelské činnosti žalovaného. Žalovaný měl v době uzavření smlouvy bydliště v České republice (viz níže), kde žalobce provozoval podnikatelskou činnost, do jejíhož rozsahu smlouva spadá.

Vzhledem k tomu, že v posuzované věci jde o žalobu, kterou podal smluvní partner proti spotřebiteli, je na místě pro účely posouzení mezinárodní příslušnosti soudů aplikovat čl. 16 odst. 2 nařízení Brusel I. Podle něj může být žaloba podána pouze u soudů členského státu, na jehož území má spotřebitel bydliště.

Nejvyšší soud tedy ověřoval, zda má žalovaný bydliště na území České republiky, přičemž při zjišťování bydliště žalovaného v souladu s čl. 59 odst. 1 nařízení Brusel I použil české právo (srov. rozsudek Soudního dvora Evropské unie /dále též „SDEU“/ ze dne 17. 11. 2011, ve věci C - 327/10, Hypoteční banka a. s. proti Udo Mike Lindnerovi, odst. 40).

V posuzovaném případě se soudu prvního stupně nepodařilo zjistit, že by žalovaný měl ke dni podání žaloby bydliště na území České republiky. Adresu, na které měl žalovaný hlášen trvalý pobyt, nelze považovat za bydliště žalovaného ve smyslu českého práva, neboť se jedná o ohlašovnu cizinecké policie, nikoliv o místo, kde by žalobce fakticky bydlel (k výkladu pojmu bydliště, užívaného v o. s. ř., srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004, a usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2011, sp. zn. III. ÚS 3436/10).

Soud prvního stupně nezjistil ani žádné okolnosti nasvědčující tomu, že by měl žalovaný bydliště v jiném členském státě, ani skutečnosti, které by mu umožnily dospět k závěru, že žalovaný má bydliště mimo území Evropské unie (což je případ, kdy by se pro posouzení mezinárodní příslušnosti českých soudů použil článek 4 nařízení Brusel I).

Z judikatury Soudního dvora Evropské unie vyplývá, že je cílem nařízení Brusel I zabránit situacím odepření spravedlnosti, kterým by byl vystaven žalobce z důvodu nemožnosti lokalizovat žalovaného. V případech, kdy je bydliště žalovaného neznámé, je požadavek dodržování práva žalovaného na obhajobu třeba naplňovat při dodržování práva žalobce obrátit se na soud, aby rozhodl o opodstatněnosti jeho návrhů. Na rozdíl od situace žalovaného, který může, jestliže byl zbaven možnosti účinné obrany, dosáhnout dodržení práva na obhajobu tím, že podle čl. 34 bodu 2 nařízení Brusel I napadne uznání rozsudku, hrozí totiž žalobci, že bude zbaven veškeré možnosti podat žalobu (srov. výše uvedený rozsudek ve věci Hypoteční banka proti Lindnerovi, odst. 51 a 53, a rozsudek SDEU ze dne 15. 3. 2012, ve věci C - 292/10, G proti Cornelius de Visser, odst. 50 a 57).

Z uvedených důvodů se ustanovení nařízení Brusel I, včetně čl. 16 odst. 2, použijí i na takové případy, kdy soudy nejsou schopny určit aktuální bydliště žalovaného a nemají průkazné indicie umožňující dospět k závěru, že žalovaný má bydliště mimo území Evropské unie. Pokud žalovaný (spotřebitel) své poslední známé bydliště opustil dříve, než na něj byla podána žaloba, a neinformoval svého smluvního partnera o adrese svého nového bydliště, pravomoc rozhodnout o žalobě směřující proti spotřebiteli mají podle SDEU soudy členského státu, na jehož území se nacházelo poslední známé bydliště spotřebitele.

Uvedené řešení je v souladu s cílem sledovaným nařízením Brusel I, kterým je posílit právní ochranu osob usazených v Evropské unii tím, že umožňuje žalobci snadno určit soud, u něhož může podat žalobu, a žalovanému přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován.

Uvedené řešení dále upřednostňuje použití jednotných pravidel stanovených nařízením Brusel I před použitím různorodých vnitrostátních pravidel a zároveň umožňuje vyhnout se tomu, aby nemožnost určit aktuální bydliště žalovaného zabránila určení příslušného soudu, a zbavila tak žalobce jeho práva na soudní ochranu (viz zejména rozsudek velkého senátu SDEU ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising a další, odstavec 50, a výše uvedený rozsudek SDEU ve věci Lindner, odstavce 44 a 45). Taková situace by mohla nastat zejména v případech, o jaký jde v posuzované věci, kdy spotřebitel, který by měl být podle čl. 16 odst. 2 uvedeného nařízení žalován u soudů členského státu, na jehož území má bydliště, opustil své bydliště předtím, než proti němu byla podána žaloba, a jeho současné bydliště není známo.

Nejvyšší soud vzhledem k výše uvedenému dospěl k závěru, že pravomoc soudů České republiky je dána, neboť poslední bydliště žalovaného, které bylo možné zjistit, se nachází v České republice. Jedná se o místo, které žalovaný sám udal jako svoji adresu ve smlouvě o úvěru, přičemž změnu této adresy žalovaný smluvnímu partnerovi nenahlásil.

Nejvyšší soud dále zkoumal podmínky místní příslušnosti (srov. ustanovení § 84 až § 89a o. s. ř.) a dospěl k závěru, že podmínky místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit. Podle ustanovení § 85 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 11 odst. 1 věty druhé o. s. ř. by byl místně příslušným k projednání věci soud, v jehož obvodu měl žalovaný v době podání žaloby bydliště, nebo neměl-li bydliště, v jehož obvodu se zdržoval; takový soud se však nepodařilo zjistit.

V souladu s ustanovením § 11 odst. 3 o. s. ř. proto Nejvyšší soud určuje, že věc projedná a rozhodne Okresní soud v Kroměříži, v jehož obvodu se nacházelo bydliště žalovaného v době uzavření smlouvy o úvěru.

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)